

נשמת • NISHMAT
מדרשה גבוהה ללימודי
תורה לנשים
ע"ש ג'ינו שוטנשטיין (ע"ר)

THE JEANIE SCHOTTENSTEIN
CENTER FOR ADVANCED
TORAH STUDY FOR WOMEN

רח' ברל לוקר 26 א, שכונת פת, ירושלים 93282 • טל' 640-4333 (02) • פקס 640-4353 (02)
26A Berel Locker St., Pat Neighborhood, Jerusalem 93282 • Tel: (02) 640-4333 • Fax: (02) 640-4353

מלכי ישראל מנדב עד אחאב (ט"ו, כה – ט"ז, לד)

לאחר תיאורם של שלושת מלכי יהודה – רחבעם אבים ואסא, אנו עוברים אל המלכים שמלכו באותה העת בממלכת ישראל. בעוד התיאור של מלכי יהודה יציב פוליטית, ואף משקף התקדמות רוחנית-דתית מסוימת, הרי שבמלכות ישראל ישנו קו רצוף של ירידה רוחנית וערעור היציבות הפוליטית, המשתקף במרידות התכופות שנערכו בה. ההידרדרות הרוחנית מגיעה לשפל חסר תקדים במלכותו של אחאב, ונקטעת בהופעתו הפתאומית של אליהו הנביא בזירה, המתוארת בהרחבה בפרקים הבאים בספר.

1. עימדו על המסגרת הכללית בתיאור מלכי ישראל: כמה בתי מלוכה וכמה מלכים מתחלפים, ולעומת זאת מי מולך בתקופה זו ביהודה? מה מאפיין את החלפת הבתים המרובות? התייחסו לדרכי הפעולה ולעומדים בראש ההפיכות. עימדו גם על ההדרגה בתיאור החטאים של מלכי ישראל.
2. מלכות בעשא:
א. קיים דמיון רב בין נבואת יהוא על בעשא [טז, א-ד] לנבואת אחיה על ירבעם [יד, ז-יא]. חישבו – מניין נובע דמיון זה?
ב. בפסוק ז, לאחר מות בעשא, מופיעה לפתע סיבה נוספת לעונשו. נסו לשער – מדוע היא מופיעה דווקא כאן? שימו לב לסמיכות לסוף פסוק ו.
רד"ק: וגם ביד יהוא - לפי שאמר וימלוך אלה בנו תחתיו אמר כי לא היתה מלכותו שלימה כי לא מלך אלא שנתים ואותם היו מקוטעות... 'וגם' שאמר הוא לרבות על בית ירבעם, כי כמו שניבא אחיה השילוני על ירבעם ועל ביתו שלא תקום מלכותו וכן היה לו, כי נדב בנו לא מלך אלא שנתים והיו מקוטעות.
ג. עיינו שוב בפסוק ז. מה הקושי התיאולוגי העולה מפסוק זה? ראו את דברי הרלב"ג: ראוי לספק איך נחשב לו זה לעון והנה היה דבר ה' ביד אחיה הנביא שיהיה זה לבית ירבעם בן נבט ... ואפשר שנאמר כי נענש על זה מפני שכבר הראה שלא עשה זה בעבור חטאת ירבעם כי גם הוא הלך בדרכי ירבעם ולא עשה זה גם כן למלא דבר ה' כמו שעשה יהוא, אבל עשה זה לרוע לבבו בעבור שימלוך ולא ימצא מי שיחלוק עמו על המלכות לתת לבית ירבעם ונענש גם כן בעבור שהרגו בעת שהיה נלחם מלחמות ה' עם פלשתים...
3. מלכות עמרי:
א. במה שונה עמרי משאר מלכי ישראל שקדמו לו? התייחסו לנקודות הבאות: אופן העליה לשלטון, הלגיטימציה למלכות, בניית עיר בירה.
ב. כיצד הופך עמרי את שמרון לבירתו, ואיזה מלך לפניו נהג בצורה דומה? מה נוכל ללמוד מכך על שאיפתו של עמרי?
4. מלכות אחאב:
א. על אחאב נאמר 'ויעש.... הרע בעיני ה' מכל אשר לפניו'. במה היה חטאו של אחאב גדול מכל קודמיו?
ב. בסיום תיאור מלכותו של אחאב נזכרת בניית יריחו שנעשתה 'בימיו' [לד]. עיינו ביהושע ו, טז-כ. מדוע נאסרה בניית יריחו, ומה מסמלת בנייתה בניגוד להשבעת יהושע? תנו דעתכן לכך זו העיר הראשונה שנכבשה בארץ! מה הקשר בין החטאים, ומדוע נתפס חטא זה כחמור כל כך?